

Inventarier

Av jur kand Staffan Seth

Nedan skall de delar av de nya företagsbeskattningsreglerna som berör inventarier gås igenom. Reglerna gäller från 1984 års taxering vilket innebär att samtliga rörelser och jordbruk som har brutet år som påbörjas under 1982 omfattas av de nya reglerna.¹

Korttidsinventarier — mindre värde

Enligt de gamla reglerna får utgifter för anskaffning av inventarier med en ekonomisk livslängd om högst 3 år s k korttidsinventarier dras av omedelbart. I propositionen, 1980/81:68, föreslogs att man skulle införa ännu ett begrepp nämligen inventarier av mindre värde, bl a handverktyg och enklare kontorsutrustning. Departementschefen framhöll att det borde ankomma på riksskatteverket att meddela anvisningar beträffande tillämpningen men att man som riktmärke borde utgå från 500 — 600 kr i 1981 års penningvärde.

Bokföringsnämnden gav in en skrivelse till skatteutskottet i vilken det framhölls att man vid bedömning av om en tillgång är av ringa värde eller ej skall ta hänsyn både till absoluta beloppet per enhet och totalt samt till företagets storlek. Bokföringsnämnden föreslog att en mer flexibel bedömning borde införas än ett absolut belopp.

Skatteutskottet, 1980/81: 25 s 116, tog fasta på detta och konstaterade att möjlighet bör ges att få till direktavdrag för korttidsinventarier. Någon fix över gräns för vad som skall anses vara "mindre värde" borde dock inte införas utan detta bör bedömas utifrån företagets storlek och arten och ändamålet med investeringen. Skatteutskottet uttalade också att man förutsätter att RSV "i de anvisningar som verket enligt uttalande i propositionen skall utfärda till ledning för tillämpningen kommer att beakta synpunkter av nu angiven art".

I 22 § anvisningarna p 5 och 29 § anvisningarna p 3 anges att omedelbart avdrag får ske för inventarier av mindre värde.

Även om det för dagen inte går att ange några exakta gränser för inventarier av mindre värde kan man gissa att regeln kommer att innebära en del förändringar i framtiden.

Konstföremål

Företagsskatteberedningen SOU 1977:86, behandlade konstföremål och

¹Angående byggnadsrörelse och handel med fastigheter m m se artikel av S von Bahr SN 1981 s 423. I kommande nummer kommer en del övriga frågor ang den nya företagsbeskattningen att tas upp.
Red.

liknande tämligen generöst. Beredningen påpekade att praxis, som innebär att avdrag i allmänhet inte medges, framstår som otidsenlig och alltför restriktiv. Man ville medge avdragsrätt i större utsträckning än tidigare. Så skulle konstföremål av typ väggmålningar och reliefer få ingå i avskrivningsunderlaget för byggnader medan lösa skulle betraktas som inventarier.

Departementschefen konstaterade i propositionen s 113 att avdrag för enklare lösa konstföremål bör få göras men att det inte är nödvändigt att införa särskilda regler om detta. "Även om en vidgad rätt till avdrag för dyrbarare konstföremål på många håll hälsats med tillfredsställelse har också stark kritik inte minst från tekniska utgångspunkter riktats mot beredningens förslag. Jag finner dessa invändningar befogade och avser inte att lägga fram något förslag i denna fråga". Det framhålls i propositionen att det får ankomma på rättspraxis att dra upp gränsen mellan enklare och dyrbarare konstföremål. Någon ändring är följaktligen inte införd.

Avskrivningsmetoder

I inkomstlagen rörelse och jordbruk finns sedan gammalt två avskrivningssystem nämligen, den räkenskapsenliga och den planenliga avskrivningsmetoden. I jordbruket används dessutom en tredje metod, restvärdeavskrivningen. Flertalet rörelseidkare och jordbrukare tillämpar den räkenskapsenliga avskrivningen och den planenliga torde endast förekomma hos ett begränsat antal mindre företag.

Vid planenlig avskrivning fördelas utgiften för anskaffning av inventarier genom avskrivning med lika stora belopp på det antal år som motsvarar tillgångens ekonomiska livslängd. Ofta tillämpas en 10-procentig avskrivning men det förekommer även upp till 25 procent för tillgångar med snabb förslitning.

Den planenliga avskrivningen försvinner nu eftersom den anses för otidsenlig. Nackdelarna med den planenliga avskrivningen framkommer tydligast då det finns ett flertal olika inventarier i verksamheten eller då förskjutning av avskrivningen skall göras mellan åren.

I fortsättningen kommer endast två metoder att tillämpas, den räkenskapsenliga avskrivningsmetoden som gäller för såväl rörelse som lantbruk och restvärdeavskrivning vilken i fortsättningen skall gälla även för rörelse.

Räkenskapsenlig avskrivning

Även om reglerna för räkenskapsenlig avskrivning är oförändrade kan det vara idé att göra en kort repetition. Räkenskapsenlig avskrivning får enligt punkt 4 av anvisningarna till 29 § tillämpas om skattskyldig har ordnad bokföring som avslutas med vinst- och förlustkonto och avdraget motsvarar avskrivning i räkenskaperna samt tillfredsställande utredning föreligger om in-

inventariernas skattemässiga restvärde. Det krävs också att inventarierna och avskrivna belopp redovisas på ett sådant sätt i den skattskyldiges räkenskaper att trygghet föreligger att vinster vid avyttring av tillgångarna inte undgår beskattning. Beträffande dessa delar har endast smärre språkliga och redaktionella förändringar gjorts av de gamla reglerna.

I en nytillkommen punkt e har intagits en bestämmelse för de fall den skattskyldige inte haft årsbokslut för det närmast föregående räkenskapsåret. Det finns då inget ingående värde på inventarierna i räkenskaperna för beskattningsåret. Bokfört värde av inventarierna före avskrivning skall enligt punkt e bestämmas med utgångspunkt i inventariernas skattemässiga restvärde vid beskattningsårets ingång. Detta är i princip det som gällt i praxis för liknande fall. Avskrivningen i räkenskaperna godtas vid taxeringen om den håller sig inom de ramar som huvudregeln eller kompletteringsregeln uppställer.

Vid tillämpningen av huvudregeln utgår man från värdet på inventarierna enligt balansräkningen för det närmast föregående beskattningsåret. Detta värde ökas med utgifter för anskaffning av inventarier under året och minskas med belopp motsvarande ersättning för inventarier som sålts eller förlorats. Högsta avskrivningsbelopp är 30 procent.

Kompletteringsregeln tillåter avskrivning med så stort belopp som behövs för att uppnå ett restvärde motsvarande anskaffningsvärdet på befintliga inventarier minskat med beräknade årliga avskrivningar efter 20 procent. Inventarierna kan alltså avskrivas skattemässigt på fem år.

Restvärdeavskrivning

Restvärdeavskrivningen har ändrats något då den nu utvidgas till att gälla både rörelse och jordbruk.

Reglerna om restvärdeavskrivningen återfinns i anvisningarna punkt 5 första stycket till 29 § KL. Avskrivningsunderlaget utgörs av inventariernas skattemässiga restvärde vid utgången av det närmast föregående beskattningsåret. Detta värde ökas med anskaffningsvärdet för de inventarier som anskaffats under beskattningsåret och som vid utgången fortfarande tillhör rörelsen. Vidare skall avdrag göras med belopp motsvarande vad som utgör intäkt i form av vederlag eller försäkringsersättning för inventarier som har anskaffats före beskattningårets ingång och som har avyttrats eller förlorats under beskattningsåret.

På detta avskrivningsunderlag får avdrag göras med högst 25 procent för år räknat.

Om inventariernas verkliga värde är lägre än det värde som återstår efter den procentuellt beräknade avskrivningen medges utöver denna avdrag för mellanskillnaden. Den skattskyldige som vill utnyttja denna möjlighet måste emellertid ge in en ordentlig utredning.

Betalar en rörelseidkare eller lantbrukare ett överpris för t ex en maskin för

att kunna använda den vid ett speciellt tillfälle får detta överpris dras av direkt även vid tillämpningen av restvärdeavskrivning. Detsamma har ju redan tidigare gällt vid räkenskapsenlig avskrivning.

Det skall också påpekas att den anknytning till räkenskaperna som tidigare gällde för restvärdeavskrivning i lantbruk nu har slopats.

Kontraktavskrivning

Om avdrag gets för kontraktavskrivning på inventarier som anskaffats under beskattningsåret skall som anskaffningsvärde anses den verkliga utgiften minskad med de tidigare medgivna avdragen. Om investeringsfond eller liknande avsättning tagits i anspråk för anskaffning av inventarier under beskattningsåret skall motsvarande regler gälla.

Dessa bestämmelser gäller både vid räkenskapsenlig avskrivning och restvärdeavskrivning.

Det skall observeras att det är det reducerade anskaffningsvärdet som skall ligga till grund för avskrivning enligt kompletteringsregeln vid tillämpning av räkenskapsenlig avskrivning.

Överavskrivning

Om skattskyldig gjort avskrivning med större belopp i räkenskaperna än han får dra av i taxeringen skall överavskrivning gälla enligt gamla reglerna att det belopp med vilket överavskrivning gjorts skulle dras av enligt en särskild avskrivningsplan under en tid av minst fem år. I fortsättningen skall det överskjutande beloppet, sedan taxeringen blivit slutligen avgjord, få dras av genom årlig avskrivning om 20 procent för helt år. Detta avdrag kan inte förskjutas.

Övergångsregler

Skattskyldig som övergår till räkenskapsenlig avskrivning och som har tidigare avskrivningar i räkenskaperna som inte motsvaras av medgivna avdrag skall skriva av denna skillnad med 20 procent per år. Inte heller detta avdrag kan förskjutas. Tidigare gällde i denna del att avdrag kunde åtnjutas under högst 10 år.

Enligt övergångsreglerna får man inte vid den räkenskapsenliga avskrivningen ta med outnyttjade avdrag från den planenliga avskrivningen.

Avskrivning i inkomstslaget tjänst

Enligt praxis medges värdeminskningsskattavdrag i inkomstslaget tjänst även om detta inte är lagreglerat. För t ex personbilar, kameror, bandspelare och skrivmaskiner ges årliga avdrag. Beredningen föreslog att denna praxis skulle kodifieras. I propositionen framhålls dock, att även om det finns anledning att lagstifta i denna fråga, så är utredningsunderlaget för magert härför och något förslag i denna del lades därför ej.